

DOÇ.DR. MURAT GÜMÜŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

ARŞ.GÖR. ÖMER ÇOBAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

NESLİHAN KAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

KAZ DAĞI BÖLGESİNDEKİ OTEL GİRİŞİMCİLERİNİN EKOTURİZME İLİŞKİN ALGILARINI BELİRLEMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Özet

Kontrolsüz gelişen kitle turizminin yarattığı olumsuz sonuçlara bir tepki olarak ortaya çıkan ekoturizm, günümüzde turizm yazınında en çok ele alınan konulardan biridir. Genel olarak ekoturizm faaliyetleri sürdürülebilir nitelik taşıyarak olumlu özellikleriyle ön plana çıksa da alternatif görüşlere göre, ekoturizmin iyi planlanmadığı takdirde bölgeye verdiği zarar kitle turizminin verdiği zarara eşdeğer olacaktır. Ekoturizm faaliyetlerinin iyi bir şekilde yürütülmesi sürecinde karar verici olmaları ve uygulamalarıyla çevresel unsurlar üzerinde doğrudan etkiye sahip olmaları nedeniyle otel girişimcileri kritik bir role sahiptir. Bu nedenle bu bireylerin ekoturizmi nasıl algıladıkları çok önemlidir. Çünkü bu faaliyetlerin doğru bir şekilde yürütülmesi ancak sürecin doğru uygulanmasıyla mümkündür. Bu bağlamda bu çalışmada, Kaz Dağı Bölgesi'nde yer alan otel girişimcilerinin ekoturizme ilişkin alguları derinlemesine görüşme yöntemiyle ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmada, bölgede ekoturizme ilişkin mevcut algular ile olması gereken algular arasındaki farklılıklar belirlenerek ve bu farklılıklara ilişkin girişimcilere sunulan öneriler ile bölgedeki ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir nitelikte gerçekleştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, girişimcilerin eylem veya çabalarının birçoğunun ekoturizme olumlu etki eden unsurlar olmasına rağmen, bunların yapılmasında ekoturizm bilincinin ön planda olmadığı tespit edilmiştir.

***Anahatlar Sözcükler:** Ekoturizm, Sürdürülebilirlik, Otel Girişimcileri, Kaz Dağı Bölgesi, Derinlemesine Görüşme*

1. GİRİŞ

Turizm, 1950'li yıllardan itibaren devamlı yükselen bir ivmeyle büyüme göstermiş ve 21. yüzyılın en büyük endüstrilerinden biri haline gelmiştir. 1950 yılında dünya genelinde uluslararası turizme katılanların sayısı milyonlarla ifade edilirken günümüzde bu sayı 1 milyar kişi civarındadır. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) verilerine göre 2008 yılında uluslararası turizm hareketine katılanların sayısı 924 milyona ulaşmış, uluslararası turizm gelirleri ise 944 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir (<http://www.unwto.org>). Bu süreçte paralel olarak ekoturizm pazarı ise turizm endüstrisinin büyüme hızına oranla 2–3 kat daha hızlı büyüme göstermiştir (Özkök, 2008: 111).

Günümüzde kitle turizmi hala insanlar tarafından en çok tercih edilen turizm çeşidi olma özelliğini devam ettirmektedir. Kitle turizminin yoğun turist nüfusunu, aynı dönemde genellikle kıyı mekânı üzerinde inşa edilen konaklama işletmelerinde ağırlamaya dayanan pazar politikası, bu alanlar üzerinde taşıma kapasitelerini zorlayan ve bazen aşan kullanılanları ortaya çıkarmıştır (Ovalı, 2007: 65). Tüketim ağırlıklı bu turistik süreçte bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz etkilerin ciddiyetinin farkına varılması ile birlikte ekoturizm vb. alternatif turizm çeşitleri/yaklaşımları ön plana çıkmaya başlamıştır (Page ve Dowling, 2002: 1). Bir başka deyişle ekoturizmin, kitlesel turizmin olumsuz etkilerine karşı bir tepki olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Kızıllırmak, 2006: 125).

Bir bölgede ekoturizm faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve bu faaliyetlerin sürdürülebilir nitelik kazanabilmesi için tüm paydaşların rollerini iyi bir şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu süreçte ise paydaşların ekoturizme ilişkin algıları çok önemlidir. Çünkü bu faaliyetlerin doğru bir şekilde yürütülebilmesi, ancak sürecin doğru algılanmasıyla mümkündür. Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgede faaliyet gösteren otel sahiplerinin ekoturizmi nasıl algıladıkları ise ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü bu girişimci-ler karar verici pozisyonuna sahiptirler ve uygulamalarıyla sosyal ve çevresel unsurlar üzerinde doğrudan etki alanları geniştir. Bu bağlamda, bu çalışmada Kaz Dağı Bölgesi'ndeki otel girişimcilerinin ekoturizme ilişkin görüşleri ve algıları nitel araştırma yöntemlerinden biri olan derinlemesine görüşme yöntemi ile ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmada, girişimcilerin ekoturizme ilişkin algılarının ve bu süreçte girişimci-ler için önemli olan unsurların ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca, çalışmanın bir diğer amacı da girişimcilerin sahip olduğu mevcut algılar ile olması gereken algılar arasındaki farklılıkları tespit ederek ve bu tespitlere ilişkin öneriler sunarak bölgedeki ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir çerçevede gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır.

2.EKOTURİZMİN TANIMI VE KAPSAMI

Ekoturizm kavramının kesin bir tanımı olmamakla birlikte ilk kez 1983 yılında Meksikalı Mimmar ve çevreci Heckar Ceballos-Loscurain tarafından ortaya atılmıştır (Page ve Dowling, 2002: 24). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) ekoturizmi “çevreyi korumayı ve yerel halkın refah düzeyini artırmayı amaçlayan ve doğal alanlara yapılan sorumlu seyahatler” olarak tanımlamaktadır (http://www.ecotourism.org). Masberg ve Morales (1999: 289) ise yaptıkları çalışmada ekoturizmi “yerel halkın refahını iyileştiren aynı zamanda doğal yaşamın da korunmasını sağlayan, doğal alanlara yönelik yapılan seyahatler” şeklinde tanımlamaktadır. Donohoe ve Needham (2006) hazırladıkları çalışmada ekoturizmi tanımlarken sıklıkla kullanılan ifadeleri incelemiştir. Çalışma sonucunda ekoturizm tanımlarında; doğa temelli olması, koruma ve muhafaza unsuru içermesi, eğitim ve bilgilendirmeye yönelik faaliyetleri kapsamı, faaliyetlerin sürdürülebilirlik çerçevesinde gerçekleşmesi, kazanımların adil paylaşımları, bünyesinde etik/sorumluluk unsurlarını barındırmasının yanı sıra çevre üzerinde farkındalık yaratması gibi ifadeler üzerinde yoğunlaştığı yazılar tarafından tespit edilmiştir.

Bir bölgedeki ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir çerçevede gerçekleştirilebilmesi için belirli nitelikleri taşıması gerekmektedir. Bu nitelikler şu ana başlıklar altında incelenebilir (Swarbrooke, 2005: 319; Erdoğan, 2003: 115; Yücel, 2002: 5) :

- Doğa temelli olması,
- Biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunması,
- Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgede yaşayan yerel halkın refah düzeyini arttırmaya yönelik girişimlerde bulunması,
- Olumsuz çevresel ve sosyo-kültürel etkileri en aza indirmesi ve ziyaretçilerin çevre duyarlılığı konusunda bilgilendirilmesi,
- Ziyaret edilen bölgedeki kültürel mirasın korunması ve yerel halkın gelenek ve göreneklerine saygı duyulması,
- Hem ziyaretçiler hem de yerel halk için olumlu deneyimler sağlanması,
- Faaliyetler sonucu doğacak işlerde yerel halkın istihdam edilmesi.

3.EKOTURİZM YÖNETİMİ

Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği destinasyonlar konularını gereği hassas eko-sistemlere sahip destinasyonlardır (Kahraman ve Türkay, 2004: 39). Dolayısıyla ekoturizm faaliyetleri bir planlamaya bağlı olarak yapılmadığı takdirde, bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerinin bölgeye kitle turizminin verebileceği etkiye eşdeğer bir olumsuz etki vereceği kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle düşük taşıma kapasitesine sahip olan bu alanlarda daha dikkatli hareket edilmeli ve atılan adımlar bir planlama çerçevesinde atılmalıdır. Bu noktada, bölgede

faaliyet gösteren otellerin girişimcilerine de ayrı bir rol düşmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölgede faaliyet gösteren tesislerin sahipleri ve yöneticileri süreci iyi değerlendirmeli ve aldıkları kararları uygulamaya dönüştürürken bölgedeki sosyal ve çevresel unsurlar üzerinde olumsuz etkiler yaratabilecekleri gerçeğini göz ardı etmemelidirler.

Çevresel duyarlılığı üst düzeyde temsil edilen otellerle birlikte uluslararası platformda “ecolodge, ecotel, ecohotel, ecoresort, green hotel, green resort, green room ve green suit” gibi tanımlanmalar yaygınlaşmıştır (Kahraman ve Türkay, 2004: 129). 1995 yılında düzenlenen bir uluslararası bir konferans sonrası yayınlanan “*The First International Ecolodge Guidelines*” adlı kitapta ise ilk kez bir eko konaklama tesisinde (ecolodge) bulunması gereken kriterler aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Demir ve Çevirgen, 2006: 89):

- Bulunduğu çevreyi, doğal ve kültürel açıdan korumalı,
- Yapımı süresince doğal çevreye vereceği olumsuz etki en az seviyede olmalı,
- Onun özel fiziksel ve kültürel yapısı, yerel mimari tarzlarla ve bulunduğu ortamdaki manzara ve renklerle uyumlu olmalı,
- Uzun dönemde su gereksinimini karşılayacak ve su tüketimini azaltacak alternatifler kullanılmalı,
- Katı ve sıvı atık sistemlerinin kurulmasını ve etkili yönetimini sağlamak, h,
- Enerji gereksinimini pasif dizaynla ve sürdürülebilir kullanımı sağlayacak modern donanımlarla birleştirerek karşılanmalı,
- Yerel toplum ile çalışmak için çaba göstermeli,
- Buldukları yörenin doğal ve kültürel çevresi hakkında hem çalışmaları hem de turistleri eğitecek programlar sunmalı,
- Araştırma programları vasıtası ile sürdürülebilir yerel kalkınmaya katkı sağlamalıdır.

Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölgedeki otel işletmeleri kuruluş aşamasından başlayarak aktif olarak faaliyet gösterdikleri tüm süreçlerde sürdürülebilirliği ön planda tutmalıdır. Bu çerçevede otel girişimcileri kuruluş aşamasında doğal ve kültürel çevre kapasitesi ile insan ihtiyaçları arasında denge kurana sürdürülebilir tasarımlara öncelik vermelidir. Sürdürülebilir tasarımlar sayesinde olumsuz çevresel etkilerin yanı sıra dışarıdan enerji alımı ve atık üretimi konularında minimizeasyon sağlanabilecektir. Ayrıca, doğal ve doğal çevreye uygun materyaller kullanılarak dizayn edilen otel işletmelerinde gelişim arzusu edilen doğrultuda gerçekleştirilecektir. Bu oteller güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak hem çevresel duyarlılığı ön planda tutacak hem de uzun vadede maliyet tasarrufu sağlayacaktır (Drumm ve diğ., 2004: 29). Bununla birlikte otel işletmeleri aktif olarak faaliyet gösterdiği süreçte de atık azaltımı, enerji verimliliği, su kaynaklarının korunması ve hava kalitesinin korunması gibi

konularda da gerekli hassasiyeti göstermelidirler (Kahraman ve Türkay, 2006: 130)

4.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE ALANI

Araştırmada girişimcilerin ekoturizme ilişkin görüş ve algılarının detaylı bir biçimde ortaya konulabilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler öncesinde yazın taramasına dayanarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda, girişimcilerin demografik özelliklerini ortaya koyan 6 soru, çevreye karşı duyarlılıklarını belirlemeye yönelik 12 ifade ve ekoturizme ilişkin görüş ve algılarını belirlemek için de 13 açık uçlu soru yer almıştır. Görüşmeler 23 Temmuz 2009 tarihinde her biriyle 1 saatten az olmamak üzere 9 girişimciyle yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler kayıt cihazı kullanılarak ve yazılı olarak not edilmiş ve her görüşmeden sonra kayıtlar gözden geçirilerek tasnif edilmiştir. Görüşmeler esnasında biçimsel söylemlerin yanında girişimcilerin biçimsel olmayan ancak ekoturizme ilişkin söylemleri de dikkate alınmıştır.

Kaz Dağı, Edremit Körfezi'nin kuzeyinde Çanakkale ve Balıkesir il sınırlarını içerisinde yer almaktadır. Araştırma kapsamında bu bölge içerisinde ekoturizm potansiyeli yüksek olan Yeşilyurt Köyü, Adatepe Köyü ve Güre'deki otel işletmeleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bölgede ekoturizme yönelik faaliyet gösteren ve otel statüsüne sahip 11 işletme tespit edilmiş, bunların 9'u ile görüşülmüştür. Bu otel işletmelerininin 6'sı Yeşilyurt Köyü'nde, 2'si Adatepe Köyü'nde, 1'i ise Güre'de yer almaktadır.

5.BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırmannın; deneyimler, tutumlar, düşüncüler, yorumlar, algılar ve tepkiler gibi görünmeyeni ortaya koymaya yardımcı olan derinlemesine görüşme tekniği ile yapılmış olması (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 120), elde edilen verilerin yargısal olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Elde edilen verilerle girişimcilerin profillerine ilişkin bilgilere ve girişimcilerin ekoturizme ilişkin algılarına ulaşılmıştır.

5.1.Otel Girişimcilerinin Demografik Özellikleri

Araştırma kapsamında Kaz Dağı Bölgesi'nde faaliyet gösteren 9 otelin girişimcisiyle gerçekleştirilen derinlemesine görüşme yöntemi sonucunda girişimcilerin demografik özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1: Girişimcilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Düzeyi	Önceki Meslek
Girişimci 1	Erkek	55	Önlisans	Turizmci
Girişimci 2	Erkek	52	Lisans	Avukat
Girişimci 3	Kadın	52	Lisans	Sosyal pedagoğ
Girişimci 4	Erkek	58	Lisans	Eczacı
Girişimci 5	Kadın	35	Lisans	Bankacı
Girişimci 6	Erkek	47	Lisans	Turizmci
Girişimci 7	Kadın	45	Lisans	Ticaret
Girişimci 8	Erkek	48	Lise	Ticaret
Girişimci 9	Erkek	47	Lisans	Ticaret

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde Kaz Dağı Bölgesi'nde faaliyet gösteren otellerin girişimcilerinin 6'sının (%67) erkek, 3'ünün (%33) kadın girişimcilerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Girişimcilerin yaş ortalaması 49 olarak bulunmuş olup, bu sonuç girişimcilerin orta yaş üzeri kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Girişimciler eğitim düzeyi açısından incelendiğinde 8'inin (%88) lisans mezunu ya da ön lisans mezunu olduğu gözlemlenmiştir. Girişimcilerden 7'sinin (%78) daha önce farklı alanlarda çalışırken, 2'sinin (%22) turizm kökenli oldukları tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda girişimcilerin bu bölgede ekoturizm faaliyetini gerçekleştirme nedenleri olarak; doğa sevgisi ve heyecan arayışının ön plana çıktığı görülmüştür. Bununla birlikte girişimciler yüksek düzeyde çevre duyarlılığına sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

5.2.Otel Girişimcilerinin Ekoturizme İlişkin Algıları ve Görüşleri

Araştırmaya katılan otel girişimcileriyle yapılan görüşmeler sonrasında, bazı girişimciler ekoturizm kavramının tanımı ve kapsamı ile ilgili yeterli bilgiye sahipken, büyük çoğunluğunun ekoturizm kavramına yabancı oldukları, tabiat turizmi ya da doğa temelli turizm ifadelerini tercih ettikleri görülmüştür. Bununla birlikte girişimcilerin yaptıkları tanımlarda doğal çevre unsurları üzerinde durdukları gözlemlenmiştir.

Donohoe ve Needham'ın (2006) hazırladıkları çalışmayla ortaya koydukları ekoturizm tanımlarında en çok kullanılan ifadeler girişimcilere yönetilerek, önem sırasına koymaları istendiğinde “koruma ve muhafaza etme” ifadesi üzerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Girişimcilerin sorusuyla “sürdürülebilirlik”, “kültür”, “olumsuz etkilerin minimize edilmesi”, “etik, sorumluluk, farkındalık”, “planlama” ve “çevresel etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi” ifadelerini tercih ettikleri saptanmıştır.

Bölgede faaliyet gösteren girişimcilerin çoğunluğu ekoturizm faaliyetlerinin her zaman sürdürülebilir bir nitelik taşımadığını ifade etmişlerdir. Ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir nitelik kazanabilmesi için bölgesel planların oluşturulması ve bu planlara uygun hareket edilmesi, kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi, faaliyetlerin yürütülmesinde özel çabaların gösterilmesi ve ekoturizme ilişkin sorumluluk bilincinin oluşturulması gerektiğini vurgulamışlardır. Ekoturizm ilkelerine bağlı olarak gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir nitelik taşıması kaçınılmazdır. Bir kadın girişimcinin “*Ekoturizmi oluşturan unsurlara bağlı kalırsa ekoturizm faaliyetleri sürdürülebilir olacaktır*” ifadesi de bunu doğrular niteliktedir.

Ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendiren girişimciler, geleneksel yapının ve kültürel mirasın korunması, yerel halkın refah düzeyinin yükseltilmesi ve doğal kaynaklara sahip çıkılması gibi olumlu etkiler üzerinde yoğunlaşırken, ekoturizmin olumsuz etkisi olarak bölgede iyi bir planlama yapılmadığı takdirde doğal çevre tahribatının oluşabileceğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra girişimcilerin büyük çoğunluğunun ekoturizm faaliyetlerinin olumsuz bir etki yaratmayacağını ifade etmesi çarpıcı bir sonuç olarak dikkati çekmektedir. Girişimciler oluşabilecek olumsuz çevresel etkileri engellemek için su tüketimi ve enerji tüketimi konusunda önlemler aldıklarını, örneğin yağmur sularının artırılarak depolandığını ve daha sonra kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca, odalara bırakılan broşürler ve bilgilendirme notlarıyla misafirlerin enerji ve su tüketimi konularında bilgilendirildiğini, örneğin misafirlere sorulararak istekleri doğrultusunda havlu ve çarşaf değişiminin daha az sıklıkla yapıldığını ifade etmişlerdir. Bunlara ilaveten atıkların ayrıştırılması, personelin çevre duyarlılığı konusunda bilgilendirilmesi gibi girişimlerin olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda girişimcilerin, yazında ekoturizmin en önemli olumsuz ekonomik etkisi olarak ele alınan ekonomik sızıntıya karşı duyarlı oldukları, ekonomik sızıntıyı engellemek için işletmenin ihtiyaçlarını yöre halkından ve yakın bölgelerden temin ettikleri belirtilmiştir. Bu sonuçların, girişimcilerin çevresel olumsuz etkileri minimize etmek için çaba içerisinde olduklarını gösterdiği söylenebilir. Bir kadın girişimcinin “*İşletmemiz doğa ile iç içe olduğu için bu bölgede misafirlerimizin tedirgin olabileceği birçok canlı türü yaşıyor. Bu canlılara zarar vermemek için eczanelerden kimyasal ve öldürücü olmayan ilaçlar istememize rağmen, bize üzerinde zehiri olduğu yazılı olan ilaçlar verilere, bu ilaçların*

çevreye ve canlılara zarar vermeyeceği söylendi.” ifadesi bu yargıyı doğrulamakla birlikte, bu süreçte bir bütün olarak hareket etme gerekliliğinin önemini vurgulamaktadır.

Girişimcilere istihdam politikası ile ilgili sorular yöneltildiğinde, ekoturizm sürecinde yerel halkın istihdam edilmesi gerekliliğinin bilincinde oldukları gözlemlenmiştir. Girişimciler personelin yerel halktan istihdam edilme nedeni olarak ucuz işgücü sağlamak yerine, yerel halkın refah düzeyini arttırma-yı hedeflediklerini belirtmişlerdir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir bölgede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin, girişimcilerin bu sürece ilişkin algılarına paralel olarak şekillendiği düşünülebilir. Zira kişilerin eylemleri, algıları tarafından etkilenmektedir.

Kaz Dağı Bölgesi’ndeki otel girişimcileri ekoturizm tanım ve kapsamına ilişkin detaylı bilgiye sahip olmamalarına rağmen, girişimcilerin çevre duyarlılıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Girişimcilerin çoğu ekoturizm tanımlarında sadece doğal çevre unsurlarını ön plana çıkaran tanımlamalara gitse-ler de çapraz sorular değerlendirildiğinde, sosyal ve kültürel çevreye karşı da duyarlı oldukları gözlemlenmiştir. Girişimciler ekoturizm kaynaklı oluşabilecek olumsuz etkilere ilişkin detaylı bilgiye sahip değilken, faaliyetleri sırasında bu etkilerin engellenmesine yönelik bireysel çabalarının mevcut olduğu saptanmıştır. Özellikle girişimcilerin ekonomik sızıntının engellenmesine yönelik duyarlılıkları dikkati çekmektedir. Buradan hareketle, girişimcilerin eylem veya çabalarının birçoğunun ekoturizme olumlu etki eden unsurlar olmasına rağmen, bunların yapılmasında ekoturizm bilincinin ve duyarlılığının ön planda olmadığını söylemek mümkündür.

Girişimcilerin çoğu Yeşilyurt Köyü’nde taşınma kapasitesinin aşılacak üzere olduğunu dile getirmiş olsalar da girişimcilerden bazıları bu sürece aktif olarak etki ettiklerini göz ardı etmemektedirler. Adatepe Köyü’nün kentsel sit alanı içerisinde yer alması, bu bölgeye yığılmaları engelleyen bir faktör olarak karşımıza çıkarken, Yeşilyurt Köyü’nde ise yığılmaları engellemek için bir planlamaya ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Bölgede ekoturizm faaliyetlerinin daha iyi bir şekilde yürütülmesi için girişimcilere yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Girişimciler bölgede yapılabilecek ekoturizm planlaması sürecine destek verebilir ve plan uygulamaya konulduktan sonra faaliyetlerini, planı göz önünde bulundurarak gerçekleştirebilirler.
- Girişimciler enerji, su tüketimi ve katı atık yönetimi konusunda daha radikal adımlar atarak, doğal çevreye daha az zarar verebilir ve bu sa-yede uzun vadede işletmenin maliyetlerini kısabilirler.

- Bölgeye gelen turistlerin ve otellerde istihdam edilen personelin çevresel duyarlılıklarını arttırmaya ilişkin bilgilendirme ve eğitimler artırılabilir.
- Bölgedeki sosyal ve kültürel değerlerin korunup tanıtılması sürecine yerel halk da dahil edilerek yerel halka yönelik bilgilendirme ve eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). "Ekoturizm Yönetimi". Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Donohoe, M. H. ve Needham, R. D. (2006). "Ecotourism. The Evolving Contemporary Definition." *Journal of Ecotourism*, 5: 3, 192-210
- Drumm, A., Moore, A., Soles, A., Patterson, C. ve Terborgh J. (2004). "The Business of Ecotourism Development and Management" *The Nature Conservancy, USA*.
- Erdogan, N. (2003). "Çevre ve (Eko)turizm". Erk Yayıncılık, Ankara.
- Erdogan, N. ve Erdogan, I. (2005). "Ekoturizm Betimlemeleriyle İletilenlerin Doğası". *İletişim Dergisi*, 55-81.
- Güngör Özkök, F. (2008). "Az gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Turizmin Ekonomik Etkileri" *Ekin Yayınevi, Bursa*.
- Kahraman, N. ve Türkay, O. (2006). "Turizm ve Çevre". Detaş yayıncılık, Ankara.
- Kısa Ovalı, P. (2007). "Kitle turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması" *YTU Mim. Fak. E-Dergisi*, 2: 64-79
- Kızılırmak, İ. (2006). "İç Turizmde Niş Pazar Bölümü Olarak Ekoturizm". 2. Ulusal Eğitir Turizm Sempozyumu, 9-12 Kasım, Isparta.
- Masberg, B. A. ve Morales, N. (1999). "A Case Analysis of Strategies in Ecotourism Development, Aquatic Ecosystem Health and Management." 4: 289-300
- Page, S. ve Dowling, R. (2002). "Ecotourism". *Pearson Education Limited, UK*.
- Swarbrooke, J. (2005). "Sustainable Tourism Management". *CABI Publishing, UK*.
- Yıldırım A. ve Şinsek H. (2008). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri" Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yücel, C. (2002). "Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm". *TIES* http://www.ecotourism.org/webmodules/webarticlesnet/templates/eco_tem_plate.aspx?articleid=15&zoneid=2 (Erişim tarihi: 04.04.2009).
- UNWTO <http://www.unwto.org/index.php> (Erişim tarihi: 04.04.2009)